

[Gert Petersen.]

åbenbart en naturkrafts styrke, og de, der søger at tolke det ved hjælp af gamle begrebsapparater, hvad enten de nu har været anvendelige eller ej — og jeg vil nok sætte et spørgsmålstegn ved det overhovedet — de, der søger at tolke det ved hjælp af sådanne gamle begrebsapparater, som at begivenheder i forskellige lande udspringer, planlægges, koordineres fra bestemte centre, de går galt i byen, hvad et blik f. eks. på studenterbevægelserne i så forskelligartede lande som De Forenede Stater, Polen, Vesttyskland, Italien, Japan og Czekoslovakiet kan vise.

Det samme gælder, hvis man opererer med en såkaldt teori om en verdenskommunistisk generalstab, der udløser opstande i Vietnam, Angola, Peru, Panama, og hvor ved jeg. Denne teori er lige så fejlagtig som den, man møder østpå, hvor man vil påstå, at studenteruroen i Warszawa f. eks. skulle være zionisters og imperialisters værk. Hvad så med uroen i USA, rejsningen mod krigen i Vietnam, som bæres af ganske tilsvarende kredse i befolkningen? Nej, det, vi ser, er et almindeligt oprør, rettet imod forældede former og metoder, mod umenneskelighed, hvor den end findes, og det karakteristiske og det, som må interessere os, når vi drøfter dansk udenrigspolitik, er efter min opfattelse, at dette folkelige, moralske pres nu har antaget karakter af en selvstændig faktor i de enkelte landes og i den internationale udvikling.

Heraf vil jeg umiddelbart uddrage to konklusioner. For det første: vi må indstille os på nye mønstre i den internationale situation, og vi må aktivt efter beskeden evne bidrage til at skabe dem sådan, som vi helst ser dem. Og målsætningen, at bevare vor suverænitet, i videst muligt omfang at sikre freden og afspændingen, om denne målsætning, tror jeg i og for sig ikke der er nogen uenighed i dette ting; derimod kan der være uenighed om vejene dertil. For det andet: vi må i vor udenrigspolitik i langt højere grad end hidtil indkalkulere det, som jeg har kaldt den folkeligt moralske faktor. Udenrigspolitik i det tyvende århundredes anden halvdel er ikke mere alene en funktion af statsræson;

det er den også, naturligvis, og det bliver den nødvendigvis ved med at være, men til dette kommer en ny funktion, en genspejling af offentlig bevidsthed, af moralske fordringer — hvis man kan udtrykke det på den måde uden at blive taget til indtægt af moralske oprustere.

Så meget om det principielle. Og lad mig så straks sige, inden jeg går over til en mere konkret gennemgang af de udenrigspolitiske problemer, som vi i socialistisk folkeparti ser dem, at efter vores opfattelse har dansk udenrigspolitik ikke rustet sig tilstrækkeligt til mødet med denne nye verden, den har kun delvis bidraget til at fremme den, og i andre henseender har den hæmmet dens fremvækst. Vi mener derfor, at en omlægning af en række linjer i dansk udenrigspolitik, som længe har været påkrævet, nu er det i påtrængende grad.

Det lader sig illustrere i spørgsmålet om Vietnam, som med rette optager sindene i disse dage. Her må man efter min opfattelse fremsætte en række kritiske bemærkninger om dansk Vietnampolitik, men inden jeg går over til det, vil jeg dog på et bestemt punkt påpege, at her har Danmark været tidligt på færde, nemlig i spørgsmålet om anerkendelse af den nationale befrielsesfront som forhandlingspartner; hvis ikke jeg husker meget galt, var vi et af de første lande i Vesteuropa, som støttede denne fordring, og jeg undrer mig lidt over, at det er ligesom gledet i baggrunden for øjeblikket. Under alle omstændigheder: her var vi med, her handlede vi ud fra en selvstændig analyse, og det synes jeg taler til fordel for den tidligere regering. Jeg håber, at synspunktet er overtaget af den nuværende regering.

Men derudover, ja, så har vi støttet kravet om betingelsesløst bombestop over Nordvietnam, og hvordan nåede vi så vidt? Det vil jeg godt have lov til at gå lidt ind på. Bombeangrebene mod Nordvietnam begyndte i februar 1965. Det officielle Danmark tav. I sommeren 1966 udvidede præsident Johnson angrebene til at omfatte Hanoi og Haiphong, de to storbyer. Angrebene karakter af terrorangreb, for en væsentlig del på civile kvarterer, var efterhånden umiskendelig. Det officielle Danmark tav stadig væk. Først da generalsekretær